

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V resnici na delo!

(Z Notranjskega.)

II.

Kaj bi naj se govorilo, o čem posvetavalo in o čem sklepalo, kakšna vprašanja sestavljala naj bi se pri predposvetovanji, katero smo omenili zadnjič? Definirajte nam najprej naš občni politični program, zlite dalje potrebe, stavite nasvete posameznih stanov z ozirom na dežele in kraje v neko celoto, obrisajte meje naših narodno-gospodarstvenih teženj, določite sredstva za reformacije in zboljševanje in razdelite pod prisego delo itd. Povejte, to bodi vseslovensko vprašanje, in to krajevno, katero nam je pa vendar moralno ali kakor si bodi podpirati.

Raztegnimo to vse bolj na široko!

Taisti ne trdó tako po krivem, ančeš, da mi Slovenci smo v politiki zbegani, da nimamo nikakršnega splošnega programa, kjer je tudi uzroka iskati, da se usti toliko šepave žurnalistike.

Naše prvo in glavno vprašanje, naša slovenska skupnost, to hodi zadnji čas rakovo pot. Ali so bili vsi tabori, ali je bil ves trud naših najboljših domoljubov in veljakov prazen maneuver?

Zdaj silimo nad vodo vedno le osobna, administrativna, provincijalna in na mestu kardinalnih malenkostna vprašanja. Kdaj naglašamo svoje občno vseslovensko stališče? Kje je naša tužna Koroška, kako je z narodom ob Dravi, v ubogej Istri, o beneških in ogrskih Slovencih kar molčimo?!

Izgubljene so besede, če se trdi in trdi, krepi srce in pomagano bo vsemu telesu! Mi smo razkosani na sedem teles, torej je de

facto sedem individijev. In kakšen drob je v teh zapuščenih, hirajočih telesih? Ako se ne sklenemo hitro, nam večina jetike pogine!

Tam, kjer je največja sila, tam je potreba najprej rešitve in skupne pomoči. Modro a odločno je treba stopati, kos za kosom terena pridobivati in vedno poudarjati administrativno združenje vseh slovenski govorečih pokrajin! Prva in zadnja misel bodi: ego autem censeo — politično se moramo združiti!

Drugo imenitno občno naše vprašanje je naše javno naobraževanje. Prestrojiti je treba povsod po enem načrtu naše narodne in srednje šole, posebno naša izobraževališča, kakor terja to čas in svojstvo narodovo. Kolikor večja nevarnost je kje za našo narodnost, toliko silneje terjajmo vzajemno domačega pouka! Nam navidezno samo določba o jezicah mnogo kviri narodne šole, katere se ponemčjujejo ali pa v pravem napredku zavirajo. V krajnem, okrajnem šolskem svetu, sedé mogočni možaki, katerih deca navadno prehaja z doma v tuje mestne šole. V interesu svojem in ne za občno korist glasujejo potem za tuji pouk, in kako pogosto!

Naše kmetijstvo je potreba izboljšati, našo obrtnijo povzdigniti, našo trgovino razširiti, ali zato nam je potreba zároda in primernih šol. In ravno iz kmetijskih, obrtnih in trgovinskih šol sije nam največji up za gotovo in srečno prihodnost. Iz tacih strokovno narodnih šol izredil se nam bode zanesljiv in koristen srednji stan, kateremu bode višja inteligencija učitelj, svetnik in voditelj!

Stopimo korak dalje: tu zadenemo takoj na kreditno pitanje. Nam Slovincem je nekdanj z banko „Slovenija“ zasijala blažena, upapolna zvezda! Ali ne budimo žalih spominov. Dvig-

nimo se ter probudimo na novej, reelnej poti zaupanje v narodni in zasobni kredit. Pri tem nam je gotovo potreba prijaznega centralnega denarnega zavoda, da bi bil podpora, zaslomba vsem narodnim malim založnicam, hranilnicam in podpornim društvom po deželi. Vsem bi pa morala biti svrha, potrebnim priskočiti v pravem času hitro in dober kup ter sploh tudi moralno vplivati na dejanje in nehanje pri gospodarstvu in prometu. Nij tako smel ideal, ako zapišemo, da bi morala sebičnost in pretirano dobičkarijo nadvladovati sveta ideja narodnosti: sicer je krščenj jud hujši, nego pravi!

Nihče na svetu ne ignorira več velikega pomena železnic in sploh komunikacij. Pri nas smo sebičneži tudi tukaj, in se nekako srpo pulimo za prvenstvo. Da dobi Trst preko Goriskega, Štajar do Zaporešic svojo železnico, da se resno gradi dolenska železnica, da se Koroška tesneje in bolje zveže s slovenskimi deželami, vse to je naš skupen interes in vprašanje za splošno boljši obstanek. Bolj važen interes imej prednost pred menj važnim, vselej pa molči in bodi na strani malenkosten ali celo osoben prid!

Žumberk in Marjindol.

Vsled razvojničenja Krajine bi morala tudi žumberški in marjindolski okraj, katera sta do zdaj bila pod poveljstvom vojniško-krajinjskih oblasti, razvojničiti se in spadati pod civilno hrvatsko vladu. A ta dva okraja sta, kakor jasno dokazujejo zgodovinske listine, dela kranjske vojvodine in le za časov turških vojsk bila pridejana Krajini, ker so v teh dveh okrajih se naselili takozvani Uskoki. Avstrijska vlada je z ozirom na te zgodovinske pra-

Listek.

F a u s t.

(Spisal Ivan Turgenev, preložil M. Málóvrh.)
Entbehren sollst du, sollst entbehren.
Faust, I. Theil.

(Dalje.)

D r u g o p i s m o.

(Isti istemu.)

M 12. junija 1850.

Treba, da Ti, dragi prijatelj, važno novico poročim. Samo slušaj. Včeraj pred obedom dobil sem voljo se malo sprehoditi, a to ne po vrtu nego po cesti, ki pelje v mesto. Ko pridem na pot, pred menoj se v nedogledno daljino razširjajoči, jel sem brzo stopati ne mislé kam. Zdelo se mi je, da imam važen posel in da se mi mudi. Na jedenkrat zapazim konje proti meni gredoče. Pa vendar ne velja to meni? — [pomislím:] s tajnim strahom. Na

vozu sedel je nepoznan bradavec. To me umiri. Ali ko pride tujec blizu mene, velí svojemu kočijažu ustaviti, se uljudno odkrije ter me še uljudnejše povpraša: če ima srečo, da govori s P. B.? Kakor kakšen obsojenec mu povém: da sem jaz to sam. A pri tem sem v bradavca gledal ter si mislil: tega človeka moral sem uže kdaj videti!

— Vi me ne poznate? — vsklikne stopivši z voza.

— Ne gospod!

— A jaz izpoznal sem Vas takoj!

Zdaj izvem, da je to Prijmkov, naš stari tovariš v šoli.

— Vraga — si ti misliš, pa to je ta važna novica! Prijmkov bil je, kolikor še pamtim, deček dosti prazne glave, a niti zloben niti glup.

Tako je, dragi mi prijatelj, ali čuj samo dalje.

— Jako sem se razveselil — poreče on, ko sem slišal, — da ste se zopet na svoje posestvo preselili. Jaz živim v Vašem sosedstvu. A tega ne veselim se samo jaz, nego še nekdo.

— Dopustite mi, da Vas povprašam, kdo da je toliko ljubeznjiv in se raduje

— Moja žena.

— Vaša žena?

— Da, ona je Vaša stara znanka.

— Ali Vas smem prositi, da mi poveste ime Vaše žene?

— Jaz sem se oženil z Vero Nikolajevno Eljčevo.

— Z Vero Nikolajevno? vskliknil sem nehóte.

Evo ti, dragi prijatelj, to važno novico, katero sem v začetku svojega lista omenil.

Ali da izveš tudi povod, zakaj je to zame važna stvar, moram ti nekaj iz svoje prošlosti povedati.

vico ugovarjala ogrskej vladi, da se Žumberk in Marijindol, ker pripadata Kranjskej, ne moreta pridružiti civilnej Hrvatskej, predno ne izreče kranjski deželni zbor svojega mnenja. Vlada je tedaj predloživši vse akte se obrnila do kranjskega deželnega zbora, naj izreče, kaj da misli o tej stvari.

Upravni odsek, kateremu se je vladni predlog izročil, se nij mogel zjediniti v vseh svojih nasvetih do zbora, ker je večina na tem stališču, da naj se zahteva združenje tako marijindolskega kakor žumberškega okraja h Kranjskej, narodna manjšina pa želi samo združenje Marijindola, a žumberški okraj naj se prepusti Hrvatskej proti temu, da naša vlada skuša od Ogrske pri dotičnih obravnava primerno zameno kranjske deželi pridobiti. V marijindolskem okraju živi blizu 400 duš, v žumberškem pa 10.489 duš v 71 selih. Od teh je samo 3773 katolikov, vsi drugi so pravoslavni, po narodnosti pa vsi Hrvatje.

Iz dokazil ogrske vlade se vidi, da davki teh okrajev nikakor ne pokrivajo upravnih stroškov, ki so za več tisoč goldinarjev višji od davkov.

Predlog narodne manjšine upravnega odseka v zadevi nekdanjega žumberškega okraja in občine Marijindol se glasi:

„Tudi manjšina je do konca uverjena, da je pravica kranjske dežele do marijindolske občine ter do žumberškega okraja zgodovinski dokazana, in da o tem nij dvojbe nikakršne, da ima zatorej kranjska dežela pravico zahtevati reinkorporacijo vsega žumberškega okraja in da se jej ta pravica ne sme kratiti, ker drugače bi se pravica sploh žalila.

Premišlja je vender, da bi morebiti reinkorporacija celokupnega žumberškega okraja našla posebne zapreke z ozirom na njega večstoletno pripadnost k c. kr. vojnej Krajini in z ozirom na samosvest, katera je izza tega v tamkajšnjem ljudstvu nastala o pripadnosti h kraljevini Hrvatskej in tudi z ozirom na odnošaje kulturne, verske in administrativne povsem različne od odnošajev na Kranjskem, in upaje, da se c. kr. vladi pri obravnavanju s kr. ogrsko vlado posreči, dobiti kranjske deželi primerno zameno, pri čemer je najprej omeniti železnico, katera bi vezala dolensko stran s Hrvatsko zemljo;

izreka kranjski deželni zbor svojo pravičnost, da o vsem obsegu nekdanje pripadnosti žumberškega okraja h kranjske deželi ne ostaje pri svojih po državnem zakonu dne 8. junija 1871 drž. zak. št. 49 priznanih pravicah.

Ko sem 1836. l. s Teboj vred na vseučilišče odšel, bil sem triindvajset let star. Ti si vzprejel državno službo, a jaz, kakor véš, namuil sem odpotovati v Berolin. Ali ker pred oktobrom nijsem v Berolinu imel kaj delati, hotel sem poletje provesti na Ruskem, na kmetih, ter se slednjikrat udati sladkej brezposlici, predno sem se ozbiljnega dela lotil. V koliko sem to dejanjsko izvršil, Ti zdaj nečem pripovedovati. Dosti je, da sem samega sebe vprašal: kje naj poletje sprovedem? Na svoje posestvo nijsem hotel iti. Oča mi je bil uže zdavna umrl, bližnjih sorodnikov nijsem imel, ter se tako bal samote in dolzega časa. V tej nepriliki dobro mi je došla ponudba necega znanca, naj pridem k njemu na njegovo posestvo v tvrškej guberniji. Bil je to bogat, čestit človek, ki je kot velik gospod živel v krasnem svojem domu. Šel sem ga obiskat. Imel je veliko obitelj, dva sina in pet hčeri, a vrhu tega bilo je vedno polno gostov v hiši,

A ker zagezdam podobni kosovi zemlje globoko sezajoči iz žumberškega okraja v kranjsko zemljo obtežujejo promet kranjskega prebivalstva, administracijo in sosebno mejno stražo o čestih slučajih goveje kuge,

prosi se c. kr. vlada, da nastavi in izvrši dogovore s kr. vlado ogrsko in potem v državnem zboru vloži dotične predloge:

1. o reinkorporaciji Marijindolske občine v kranjsko deželo oziroma v c. kr. okrajno glavarstvo Črnomelj;

2. o regulaciji meje mej kranjsko deželo in mej žumberškim okrajem in o reinkorporaciji v kranjsko deželo onih delov žumberškega okraja, kateri bodo po prihodnjem ogledu spoznani, da so potrebni v regulacijo ali arondiranje kranjske dežele.“

Večina upravnega odseka pa namesto gori navedene 2. točke nasvetuje naslednjo resolucijo:

„O reinkorporaciji žumberškega okraja v kranjsko deželo in napravo primerne meje proti Hrvatskej.“

Iz kranjskega deželnega zbora.

VIII. seja 15. oktobra 1881.

(Konec.)

Poslanec Navratil izvrstno utemeljuje svoj predlog, naj bi se občini črnomaljskej za napravo vodnjaka dovolila podpora. Govornik dokazuje, kako potreben je Črnomalcem, kateri dostikrat pogrešajo pitne vode, vodnjak, in da je deželni zbor uže v principu pritrđil napravi vodnjaka, a nemškutarski poslanci so zavrgli predlog, ne da bi ga bili izročili kakemu odseku v pretresanje.

V imenu finančnega odseka nasvetuje dr. Schaffer, naj se za zidanje mrtvašnice, sobe za seciranje in za stražnika v blaznici na Studenci znesek 2842 gld. odobri in deželnemu inženirju g. Witschlu za njegov nemurni trud pri zidanju norišnice na Studenci dovoli 300 gld. nagrade. Oboje se odobri brez ugovora.

Dalje je na dnevnem redu poročilo finančnega odseka o nameravanih Savski breg branceh zgradbah pri Gorenjej Savi in glede deželnih doneskov za uravnanje Save poleg Laz in Ježice ob državnih stroških. Poročevalec je vitez Vesteneck. Ko poročevalec stopi na mesto poročevalčev, vstanejo vsi narodni poslanci in mej poslušalci nastane živahno odobravanje temu činu narodnih poslancev. Vitez Vesteneck bledim obrazom stoji nekoliko časa molčé, potem tihim glasom prične poročilo.

a pravega veselja vender ne. Dnevi vrstili so se jeden za drugim, a sam nijsi ni trenutka biti mogel. Ukrepali smo vsi skupaj, kako da se zabavljamo, a na večer bili smo utrujeni. Ta način postal je neiznosljiv. Odložil sem, da odidem brž, ko mine god mojega rojaka. Ali ravno v ta dan videl sem Vero Nikolajevno Elijčevno in — ostal.

Vera bila je tedaj šestnajst let stara. Živela je s svojo materjo na malem posestvu, komaj pet vrst oddaljena od mojega rojaka. Oča jej je bil, kakor je pripovedovala, dober človek. Brzo postal je polkovnik in gotovo bi bil, še mlad mož, i dalje dospel, da ga nij po nesrečnem slučaju prijatelj na lovu ubil. Tedaj bila je Vera še dete. Mati bila jej je jako izobražena žena. Govorila je več jezikov ter svoj čas mnogo čitala. Ljubila je svojega moža, a tudi on njo, čeravno je bila sedem ali osem let starejša od njega. Utekla je z njim iz roditeljske hiše. Nikakor se nij mogla

Pravi, da ima danes v tem zborovanju prvokrat priliko govoriti in da mu je dolžnost opravičevati se zaradi natolcevanja (?!), da je slovenski jezik grdil. Ko prične razkladati, da tudi slovenski jezik spoštuje, čujejo se izmej poslušalcev glasovi: „Da! als „hundssprache“, „sausprache“ itd.“

Potem nasvetuje v imenu finančnega odseka naslednje tudi v slovenskem jeziku: Deželnemu odboru dovoli se za leto 1882 v ta namen, da izvrši stavbe v obrambo Savskih bregov pri Gorenjej Savi, deželni donesek 1400 gld. iz deželnega zaklada in sicer iz kredita za vodne stavbe, toda le pod tem pogojem, da bode s tem doneskom zagotovljena popolna izvršitev zgoraj omenjene stavbe. Ostali znesek 2700 gld. od dotacije, dovoljene za leto 1881 za vodne stavbe, dovoli se kot deželni donesek in sicer delni znesek 2000 gld. za uravnava Save od Doła do Laz in znesek 700 gld. za stavbe ob Savi pri Ježici. V ta namen, da se uravnava Save pri Lazah dokonča, dovoli se iz dotacije za vodne stavbe za leto 1882 deželni donesek 2000 gld. Se sprejme.

Ko je vitez Vesteneck svoje poročilo izgotovil, pridejo deželni poslanci zopet v dvorano.

Računski sklep deželnega zaklada za leto 1880 se odobri.

Končno vrše se volitve v reklamacijsko deželno komisijo (Imena izvoljenih smo uže v številki od 16. oktobra priobčili.)

Poslancu baronu Afaltrernu kot zastopniku kranjske dežele v centralnej komisiji za urejanje davkov na Dunaji, se za njegovo uspešno delovanje v prid kranjske dežele izreče zahvala dežele jednoglasno. Baron Afaltrera odvrča pohvalo od svoje osebe in jo pripisuje centralnej komisiji. On upa, da bode kranjsko kmetijstvo zopet se povzdignilo in konča z živio-klicem na kranjsko deželo.

Politični razgled.

Sotranske dežele.

V Ljubljani 18. oktobra.

V slednjem času so nemških nacionalcev listi po vsej sili hoteli, da pade **ministerstvo Taaffejevo**. Kakor krokarjev lačna truma pričakuje v puščavi mrhovine, tako so čakali nemško nacionalci pada Taaffejevega. Obetali so si obile hrane. Da si je dosta krokarjev, ki bi radi dobili nekaj ministerskih poslovanj, vender se nijso skavsali še pred deljenjem žrtve. Zdaj je konec njihovih nadej. Pred kratkim pogovarjal se je dopisnik „Ber-

utolažiti, da ga je izgubila. Hodila je v črnej obleki do slednjega dne ter umrla nekoliko let po možitvi hčerineje. Še zdaj jo vidim pred seboj: nje inteligentni obraz, nje goste, sivkaste lasé, nje strogo uže nekoliko ugaslo oko in nje ravni, tanki nos.

Oča jej, po imenu Ladanov, bil je petnajst let v Italiji ter se tam s prostim kmetiskim dekletom zaročil. A ta nij dolgo svoje sreče uživala; ubil jo je mlad transteverinec, kateremu jo je Ladanov prevzel. V svojem času govorilo se je mnogo o tem. Vrnivši se na Rusko, zaprl se je Ladanov v svojo sobo ter je nij nikdar več zapustil. Baval se je s kemijo, anatomijo in kabalističnimi studiji; iskal je sredstvo, da si življenje podaljša; ubil si je v glavo, da se more človek z duhovi razgovarjati in da morajo mrličji na poziv iz grobov priti . . . Dosti, da so ga sosedje smatrali čarovnikom.

(Dalje prih.)

liner Tagblatta" s Taaffejem in slednji mu je zatrdil, da trdno stoji. Tudi razna mnenja o upravni reformi v deželni zborih ga ne bodo omajala.

Kam spada Rieka? Pod tem naslovom prinaša „Pozor“ dolg članek in mojstersko dokazuje, „da je Rieka cjelokupni del Hrvatske, od koje se nipošto odkinuti nesmie in nemože“. Kako se bode rešilo to vprašanje, je še zdaj določiti nemogoče. Prihodnost bode pokazala.

Vnanje države.

V **Bolgariji** so razmere vedno ugodnejše. Knez jako modro in previdno postopa liberalnim vodjem nasproti, sprejema jih v najvažnejše državne službe. Tako je prav! Kmalu se bode Bolgarija smela ponosno postaviti mej druge evropske države.

Vedno se še razpravlja vprašanje o shodu **italijanskega** kralja z našim cesarjem. „N. W. Abendblatt“ hoče vedeti, da se vsakako snideta in reproducira brzoglav iz Rima, iz zanesljivih virov, ki pravi, da se bodeta vladarja sešla še pred koncem oktobra. Nu, naj se glasi ta telegram še tako avtentično, vendar nikakor nij možno, da bi se shod uže v tem meseci vršil. To so pač vse le časnikarska ugibanja.

Imenik **francoskih** ministrov je po „Telegraphe“ takle: „Gambetta bi bil ministerski predsednik in minister za vnanje zadeve, Léon Say finančni minister, de Freycinet vojni minister, admiral Jaurès minister marine, Cochéri minister telegraf in pošte, Raynal minister za javna dela, Rouvier minister kupčije in poljedelstva, Chalemal-Lacour ali Constans minister za vnanje zadeve, Cazot, Waldeck-Roussseau ali Brisson justični minister in Paul Bert ali Jules Ferry naučni minister. Koliko je na tem resnice, se bode kmalu pokazalo.

Angleški ministerski svet je imel pred kratkim zborovanje. V zboru tem se je razpravljalo o egiptovskem vprašanji in se sklenilo, da hoče Anglija vzajemno s Francijo postopati.

Ker so zaprli Parnella, vodjo **irske** deželne lige, odšlo je mnogo družih njegovih somišljenikov iz Irske, a to vendar ne pomeni, da bodo uporniki mirovali, kajti ti možje so še vedno v živej zvezi z ligo.

Iz **Tunezije** se poroča o zmagi Francozov. General Sabattier je v soboto potolkel vstajnike v šesturnem boju, palo jih je nad 800 mož. Francoske čete so potem dalje proti jugu prodirale.

Dopisi.

Iz Gradca 12. oktobra. [Izv. dopis.] (Deželni zbor.) V zadnjih dveh sejah deželnega zbora 7. in 8. oktobra so se sledeče reči sklepale: Za uničenje trtne uši so se dovolili dosedanja stroški iz deželne blagajne; za naprej se odmeri 9000 gld. na leto, če bode potreba, pa po dveh letih mora država te stroške trpeti. Da se je v to svrhu toliko dovolilo, si je g. Šnideršič posebno prizadeval. Dalje se je sklenilo, da se imajo posebno take trte upeljavati in gojiti, katerih se trtna uš ne loti. Tudi za rovo cesto skozi lozniško dolino od železniške postaje „Slov. Bistrica“ se je dovolilo 10.000 gld. Za prihodnje leto se bo samo 36% od direktnega davka deželne doklade pobiralo ter 10% od užitnine jemalo. Znižanje doklad za dva odstotka — prej je bilo 38% — izvira posebno odtod, da mora zdaj tudi južna železnica dohodninski davek plačevati. Dalje se je sprejela resolucija zoper povišanje zemljiškega davka, naj bi vlada vse dežele v jednakej meri pravično z davki obkladala in sploh za to skrbela, da se zemljiški davek dežele zmanjša ter se naj pritožbe temeljito pregledujejo in postavno rešujejo. O Slatini se je sklenilo, da ima deželni odbor zvedence poklicati, ki se bodo posvetovali o vednem zaostajanji tega kopeljišča ter primerne

nasvete dajali v njegovo povzdigo. Pa tudi deželni odbor ima dolžnost vse storiti, kar je v njegovem delokrogu, Slatini na korist.

Meščanske šole tako hirajo, da v nekaterih nij mnogo več učencev kakor pa učiteljev in vendar so liberalci za to bili, da se tako drage šole še zanaprej vzdržujejo na deželne stroške. Tudi pametno niso uravnane, ker se nekateri važni in potrebni predmeti le po jedno uro na teden učijo, menj važni pa po 6 ali 4 ure. Zato nam se jako čudno zdi, da je propadel **Žolgarjev** predlog, ki je zahteval, naj bi se noben samostojen predmet menj ko dve uri na teden ne učil. Tu je le slepa strast liberalcem voditeljica, ne pa pamet. Jednako slabo kakor meščanskim šolam se godi vinorejskejši šoli pri Mariboru. Ta šola stane na leto 17.240 gld. in je imela 23 učencev. Zato so zopet liberalci sklenili, naj bi deželni odbor nadlegoval okrajne zastope v Mariboru, Radgoni, Ljutomeru in Ptuji za štipendije, koje bi dobivali učenci te šole. — Ko bi štipendijev ne bilo — zdaj jih imajo vsi učenci — bi v tej šoli tako nobenega učenca ne bilo. Ta šola nij za sinove slovenskih vinogradnikov, ker ima nemški poučni jezik in zato je tako prazna, pa je tudi preveč teoretična. Ko bi se slovenski poučevalo, bi bilo vse drugače.

Najbolj zanimljiva je bila obravnava v zadnjem seji o vladnem predlogu, kar se tiče dvojne uprave. Stranki sta si bili, kakor vselej v temeljnih vprašanjih, določno nasprotni s tem razločkom, da vedó konservativci mirno le na stvar gledati, mej tem ko liberalci svojo publost s strastnimi napadi zakrivajo. V imenu liberalcev je govoril g. Čok ter rekel, da so sicer poprave uprave potrebne, pa politični položaj za to zdaj nij pripraven, tedaj se na vladni predlog ne more ozir jemati. G. Herman pa, ki je v imenu konservativne stranke sporočeval, je razvil načrt, po katerem naj bi se oblastnije prestrojile ter konečno stavil predlog, naj bi si vlada prizadevala, da se odpravi v deželi dvojna uprava in naj si posebno prizadeva, da stavi za upeljavo upravnih preuredb primerne predloge in vse odpravi, kar je opravičenej samoupravi dežele na poti. Na to pa je g. **Žolgar** dokazal, kako piškavo je utemeljen predlog liberalcev, sosebno ker sami pripoznavajo, da so poprave potrebne in vendar nečejo pomanjkljivosti odpravljati, kar bi vsak pameten človek storiti moral.

Izgovor na politični položaj je popolnoma prazen. Prepri, ki vsled političnih, verskih ali narodnih razmer nastanejo, pri pametnem mišljenji sami od sebe ponehajo. Treba je le v narodnih in verskih rečeh pravičnemu biti ter naravne ali pridobljene pravice vsakemu pustiti! Oni pa, ki se le o političnih principih pripravajo, ki niso z vsakdanjimi potrebami v nobenej ali le zelo pričelej zvezi, ne bodo državi, ne deželam koristili ter se na take tudi nij ozirati pri tem, kar dejanske razmere določno zahtevajo. — Konečno je g. Čok gosp. Hermana napadal kakor je lastno le liberalcem ter stvar po svojih napačnih načelih omenjal brez doslednosti ali kakega dokaza. To je stara navada liberalne klike, da kriči in psuje, kadar ne more več z besedami svoje podlosti prikrivati. G. Schreiner pa je v imenu deželnega odbora ali prav za prav v svojem imenu odgovoril na interpelacijo g. Kukovca, da se nijsta ona dva liberalna rogovileža v deželnej službi kaznovala, ker zdaj jeden nij več v Ptuji, drugi pa na goriškej deželnej realki ne, (tako!), v Ptuji pa se pripoznavajo le Štajarci, ne pa Slovenci. Ta odgovor ne

potrebuje pojasnila, a pričuje dosti določno liberalno strankarstvo.

Iz Zagreba 18. okt. [Izv. dop.] Prvo zasedanje hrvatskega sabora, v katerem se je razpravljala in sprejela adresa do kralja, ter objavil izbor zastopnikov na ogrskem saboru, je končano in potihnil je hrup, katerega sta sicer brez uspeha delali vladi protivni stranki, Mrazovičeva in Starčevićeva, katerih prva šteje 14, poslednja 9 zastopnikov. — Po banu pred volitvami suspendirana profesorja univerze, dr. Vrbanič in dr. Vojnović, sta oba v saboru. Dr. Vrbanič se je obvezal banu, da bo položil svoj mandat in da bo slovo dal političkemu delovanju, vsled česar je tudi uže rehabilitiran, dr. Vojnović pa ostane v saboru in v opoziciji, ter bode vsled tega brž ko ne penzioniran, ker so mu uže postavili zamenika v osobi sodb. tajnika dr. Aleksandra Egen-dorferja. Istino, da ljudij, ki obnašajo državne službe, nij varno voliti v sabore, so skusili zdaj tudi Hrvatje, kakor smo skusili Slovenci uže večkrat, pa zato me veseli, da vam morem poročati, da misli dr. Makanec kandidirati na mesto dr. Vrbaniča, ki je mož nezavisen in kateri ne bode pripadal nobenej v saboru zastopanej stranki, ker se nazori njegovi z nobeno zdaj obstoječo stranko popolnem ne slagajo.

Fran Folnegović, najodličnejši član Starčevićeve stranke prava, ki je obnašal dozda službo mestnega sodca v Zagrebu, je tudi letos po mestnem zastopstvu bil izvoljen v rečenem svojstvu, nego ban grof Pejačević nij hotel odobriti njegovega izbora, zato ne, ker je član stranke prava. To se zelo obžaluje, ker je Folnegović sploh priljubljen mož, ki je mestni sod držal v najboljšem redu, kakeršnega še nijsmo bili navajeni pri mestnem sodu v Zagrebu nikoli.

Pri hrvatskej vladi se pripravljajo neke promene; predstojnik vladnega odela za bogostovje in nauk dr. Muhić, ki nijma saborskega mandata, bo umirovljen in na njegovo mesto priti ima največ upanja Ivan Voučina. Tudi o dr. Derenčinu se govori, da bode moral drugemu odstopiti svoj pravosodni odel prigodom spojenja krajiške vlade z našo civilno, katero ima slediti do novega leta, v kojem terminu se imajo zjediniti tudi najvišja in višja sodišča, dva stola sedmerice in dva banska stola.

Profesor vseučilišča dr. Josip Stadler je postal nadbiskup v Sarajevu.

Domače stvari.

— (Luckmanniana.) Včerašnjaja seja v deželnej zbornici bila je burna; natančneje poročilo priobčimo prihodnjič. Največje veselje nam je napravil gospod Luckmann, kozmopolitični ta zastopnik kranjske industrijelne družbe, s svojim referatom o kranjskem muzeji. Ta referat je bil pa uže iz tacih fraz sestavljen, da se nam je kar srce smijalo, ko smo v zatišji sloneči, čuli vse gospoda Luckmanna visokoleteče tirade. Trditev, kakor „das Museum ist eine Hochschule“, bila je še jedna najnedolžnejših. Ali čuli smo tudi tako-le: „In Krain ist Laibach die einzige Provinzialstadt, welche kein ärarisches Schulgebäude hat“. — — — „Dieses Gebäude wurde vor circa 100 Jahren von den Ständen ange baut und zu einem Lycäum bewilliget. — — Dieser Bau könnte ohne Verlust des Landesfondes vor sich gehen. In tako dalje. — V istini sedaj mi gospodu Luckmannu radi verujemo, da ne ljubi niti nemškega jezika, s

katerega sintakso je gospod poslanec v tako grozovito krvavem boji.

— (Gospod dr. pl. Schrey), ki je, kakor znano, faktični redaktor ljubljanskega „Wochenblatta“, napada v zadnji številki tega lističa gospoda deželnega predsednika na tak način, kakor se napadajo morda šolski dečki, ki zdihujejo pod roko osornega, a slabo omikanega učenika. Če se v tem tonu sme pisati o vladnem zastopniku v deželi, potem se je morala pri c. kr. našem državnem pravdništvu izvršiti velikanska revolucija. Ako smo mi pred 14 dnevi kaj jednacega o gospodu šolskem nadzorniku Smoleji, ki je pri državnem pravdništvu jako priljubljena uradna osoba, pisali, pala bi bila na nas tista na vse strani brušena sikirica, ki se imenuje §. 300 kaz. zak., in zapечатili bi nas bili in z vrvicami prevezali, da bi bilo vse pokalo. Mi konstatiramo gledé na nezapečateni zadnji številko ljubljanskega „Wochenblatta“, da imamo pri nas v resnici pravo tiskovno svobodo in da se o visokih osebah sme pisati, kakor pišejo n. pr. ameriške ali angleške novine o državnih uradnikih. Da se nam ne pripeti kaka nesreča, smo tist pasus „von der kläglichen rolle des Andreas Winkler“ od besede do besede na slovensko preložiti dali, in kakor hitro se nam gospod prezident Gertscher pri prvi porotnej obravnavi ali pa pri prvi prihodnji volitvi ne obnaša po volji, prinesli bodemo oni na slovensko preloženi pasus od besede do besede, samo da bodemo mestu imena „Andreas Winkler“ tiskali ime „Anton Gertscher“. In vi bodete videli, da ne bodemo konfiscirani! No, počakaj torej!

— (Izjava.) „Slov. Narod“ v 221. listu dne 29. septembra poroča, da je c. kr. deželni sodni predsednik g. Anton Gertscher nekoga uradnika za dopust prosečega zavrnil s sledečimi besedami: „govorite spodobno, a ne v „tonu“, kakor je navaden v ljubljanskej čitalnici“. Ker se g. Gertscherju nij potrebno zdelo, preklicati onih čitalnično društvo sramotečih besed, torej smemo biti uverjeni, da so istinite. Z ozirom na to, da narodna čitalnica šteje mej svoje društvenike tako omikane rodovine, kakor vsako drugo društvo ljubljansko, — dalje z ozirom na to, da se je v teku 20 let zmerom korektno ravnala po svojih od c. kr. vlade potrjenih pravilih in da se je pri vsakej priliki skazala lojalno, patrijotično in za dobrodelne namene požrtvovalno društvo, — in vrhu vsega tega gledé na to, da g. Gertscher nikdar nij bil v čitalnici in po tem takem prav nič ne pozna „tona“, v katerem občujejo društveniki pri svojih shodih, je podpisanemu odboru dolžnost, v obrambo časti svojih družabnikov izjaviti: da smatra oni izrek g. Gertscherja kot neopravičeno in netaktno naltolcevanje narodnega društva, zoper katero javno protestuje.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1881.

Odbor ljubljanske čitalnice.

— (Osnovalni zbor obrtne zadruge) v Ljubljani vršil se je zadnji nedeljo v Schreinerjevej pivnici na št. Peterskeje cesti Navzočnih je bilo okolo 200 obrtnikov, se ve da večinoma slovenskih in tudi nekoliko nemških. Gospod Anton Klein, tiskar v Ljubljani kot načelnik začasnega odseka za ustanovo zadruge, povabi zbor, naj izvoli prvosednika, kateri bode vodil denašnje obravnavo. Zbor po nasvetu g. Regalija jednoglasno izvoli z odobravanjem prvosednikom g. Kleina. Preden se prične razgovor o pravilih, poprime g. Kunec besedo

in jako živo priporoča ustanovo zadruge. Potem poroča g. Železnikar o načrtu pravil. Zadruga ima namen buditi obrtnike na duševnem, političnim in gmotnem polju in hoče varovati in pospeševati njihove interese. To hoče doseči s tem, da si kolikor mogoče pridobi mnogo vpliva pri raznih volitvah in da podpira obrtnikom prijazne kandidate. Zadruga ima navadne občne in zadržne, pa tudi potovalne zборе. Ustanoviti si hoče obrtnikom primerno knjižnico in potrebnih časnikov da jih obrtniki po določilih rabijo in tudi podpirati svoje ude. Zadrugo vodi združni odbor, kateri obstoji iz 10 odbornikov, kateri izmed sebe volijo predsednika, namestnika, zapisnikarja in blagajnika, ki je ob jedem knjigovodja zadruge. Obrtniki so potem izvolili odsek peterih udov, da predloži pravila vladi v potrjenje in kadar se potrdijo, skliče občni zbor zadruge.

— (Amerikanski škof rodem Slovenec iz Črnomlja) g. Janez Vrtin je prišel v soboto s svoje škofije, ki je na gorenjem Michigamu v državi Minesotti v Ameriki v Ljubljano, od koder je odšel v Rim, da papežu poroča o stanju svoje škofije, katera je po našem računu dolga 150 ur in široka 80 ur in šteje 26 duhovnikov. V njej se nahajajo kakor nikjer drugod v Ameriki še pravi Indijanci. Škof Vrtin je še le 35 let star. Pet gimnazijskih razredov je dovršil na Novomeškem gimnaziju, potem pa odpotoval za svojo obitelj v Ameriko. Tam je dovršil gimnazij in duhovenske študije in bil pred tremi leti zaradi svojega iskrenega delovanja v prid katoliške cerkve od papeža škofom posvečen.

— (Samomor.) Predčernjim prerelal si je tukajšnji vojaški krojač vrat ter je za rano uže umrl. Revez je bil neozdravljivo bolan ter je iz obupa nad groznimi bolečinami, ki jih je trpel dan na dan, končal si svoje življenje.

— (Spremembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) Gosp. Jož. Janovski, bivši pomočni učitelj pri II. metnej šoli v Ljubljani, je drug učitelj v Šent Vidu pri Zatičini, in g. Oton Dietz v Šturiji, oba stalno. Začasno so umesteni gg.: Henrik Paternost v Ložičah, Jože Klemenčič v Šent Vidu pri Vipavi, Andrej Križaj v Trnu, J. Tomažič v Ihanu, Janez Raktelj v Ribnici, Janez Koren v Ostrožnem brdu in gosdč. Marija Brnot v Knežaku. Gosp. Karol Weber, izprašani učiteljski kandidat, pride začasno na Vojsko; g. Anton Lapanje, dosihmal začasno v Ribnici, v Stari trg pri Loži. Pomožni učitelji v postojinskem šolskem okraju gg. Janez Strehovec v Vrabčah, Anton Pegan v Planini, Simon Hiti v Suhorji, Štefan Jelen na Vrbovem, France Bajec v Budanjah in France Zaman v Spodnjem Zemonu. Gdč. Franja Šetina je učiteljica v Litiji a ne v Šmartnem pri Litiji. Gosp. Jakob Furlan je pomožen učitelj na I. mestnej šoli, isto tako tudi g. Jožef Travnar.

Razne vesti.

* (Karol baron Korb-Weidenheim) se je narodil dne 7. aprila 1836 v Českej. Takoj v začetku konstitucionalne dobe stopil je v parlamentarno življenje in bil od veleposestnikov izvoljen v češki deželni zbor. Tu se je odlikoval s svojimi gospodarskimi vednostmi. Pri nastopu ministerstva Taaffejevega je bil on imenovan ministrom za kupčijo in se je kot tak odlikoval s posebno vednostjo na tem polju. A kmalu je stopil iz ministerstva in bil imenovan deželnim namestnikom v Moravskej, kjer ga je dohitela nagla smrt.

* (Vihar) razsajal je v nedeljo skoro po vsej severnej Evropi, osobito pa v Angliji, kjer je napravil obilo škode in tudi več oseb je zgubilo življenje.

* (Bogat invalid.) Nestor francoskih invalidov, Lhéritier je pred kratkim umrl 90 let star in zapustil 450.000 frankov premoženja.

Tujci

18. oktobra:

Pri **Stonu**: Adendall, Kohnstam z Dunaja. — Adler iz Budapešte. — Majer iz Planine. — Škrem iz Vrhnike.

Pri **Malté**: pl. Benko z Dunaja. — Singer iz Linca. — Türscheller iz Tirol. — Hostnik iz Raguse. — Reiss z Dunaja.

Tržne cene

v Ljubljani 19. oktobra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr.; — rež 6 gld. 18 kr.; — ječmen 4 gld. 55 kr.; — oves 3 gld. 25 kr.; — ajda 5 gld. 36 kr.; — prosó 4 gld. 71 kr.; — koruza 5 gld. 80 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gl. 59 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. 50 kr.; masla kilogram — gld. 93 kr.; mast — gld. 84 kr.; — špeh frišen — gld. 74 kr.; špeh povojen — gld. 76 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 52 kr.; — svinjsko meso 56 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 23 kr.; — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 60 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 19. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	" 70
Zlata renta	94	" 30
1860 drž. posojilo	192	" 50
Akcije narodne banke	830	" —
Kreditne akcije	375	" 75
London	118	" 30
Srebro	—	" —
Napol.	9	" 37 1/2
C. kr. cekini	5	" 59
Državne marke	57	" 80

Naznanilo.

Jemljem si čast naznanjati slavnemu občinstvu in zlasti prečestitej duhovščini, da sem na **Dunajske cesti v Fröhlichevej hiši št. 3** otvoril

knjigoveznicu,

kjer izdelujem vse v področje knjigovezcev spadajoče delo po najnižej cení. Tudi imam zalogo **uže vezanih molitvenih knjig.**

➡ Vnanja naročila se točno in hitro izvrše. ➡

Splošnovanjem

Anton Turk,

knjigovez.

(592)

Za jesensko in zimsko saisono

dobili smo ravnokar bogato zbirko cene, modne, solidne, to- in inozemske **robe za obleko**, katero najtopleje pripravljamo p. n. občinstvu, obetajoč največjo postrežbo in najbolj modno façono. (535—10)

Predstojništvo „niji krojačev“.

EPILEPSIJO

(božjast) **ozdravi indijski zeliški sok**, ki se kot posebno, da kot jedino sredstvo z najboljšim uspehom rabi zoper božjast. (218—15)

Božjastni se hitro in srečno ozdravi, ako štirikrat ali petkrat na dan tega soka po 15 kapljic na sladkorji zavzije. Celo najstarejša in najzlobnejša bolezen se ublaži in naposled popolnem odpravi.

Dobiva se **flacon po 20 kr.** v skoraj vseh lekarnah Avstro-Ogerske, a v **Ljubljani** ima ta sok lekarnar **g. Julij pl. Trnkóczy**, v **Jičinu** pa pri-rejevatelj **Rudolf Stahl**, emer. lekarnar.

S pošto se menj kot 2 flaçona ne pošilja.

Cvet zoper trganje, po dr. Maliči,

je odločno najboljšo zdravilo zoper **protin** ter **revmatizem**, **trganje po udih**, **bolečine v križi** ter **živcih**, **oteklino**, **otrpelost** in **hite itd.**, malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „**cvet zoper trganje po dr. Maliči**“ z **zraven stajenim znamenjem**; 1 steklenica 50 kr., p. n. vega prodaje samo (335—4) lekarna „pri samoregu“ J. pl. Trnkoczyja na Mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.